

ТРАНСФОРМАЦІЯ МОЛОЧНОЇ ФЕРМИ ЧЕРЕЗ ПІДВИЩЕННЯ ВНУТРІШНЬОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ: ВПРОВАДЖЕННЯ РЕФЕРЕНТНОЇ МОДЕЛІ МОЛОЧНОЇ ФЕРМИ (практичні кейси)

ПРОЕКТ IFC «РОЗВИТОК МОЛОЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ»
IFC UKRAINE DAIRY SUPPLY CHAIN DEVELOPMENT PROJECT

КЕЙС:

**«КОЖЕН САМ ВИБИРАЄ ЯК ЙОМУ РАХУВАТИ
ВАРТІСТЬ КОРМІВ У ПЛАНАХ ТА ЗВІТАХ. Я
РАХУЮ ТАК, ЯК МЕНІ ЗРУЧНО...»**

НЕЕФЕКТИВНІСТЬ: ВИЗНАЧЕННЯ ВАРТОСТІ КОРМІВ ВЛАСНОГО ВИРОБНИЦТВА НЕ ВІДПОВІДАЄ КРАЩИМ ВИРОБНИЧИМ ПРАКТИКАМ ТА ВИМОГАМ МСФЗ

Спостереження:

- Завдання на вирощування кормових для агронома – визначається виключно в кількості (тонах зеленої маси з поля):

Підрозділ/ Ферма	Корм	Чиста річна потреба, виходячи з раціону та руху стада, т СР	Втрати фермен тації і зберіган ня, % СР	Потреба з врахуван ням втрат фермента ції, т СР	Страхо вий запас, місяців	Загальна потреба, з врахуванн ям страхового запасу, т СР	Прогнозні перехідні залишки на початок сезону заготівлі, т СР	План заготівлі в новому сезоні , т СР	План заготівлі в новому сезоні , т фізичної ваги
Ферма 1	Силос кукурудзяний	2,878.46	10.00%	3,166.31	4.00	4,221.75	1,840.88	2,380.87	6,802.47
Ферма 1	Сінаж люцерновий	524.51	10.00%	576.96	2.00	673.12	(194.77)	867.89	2,169.72
Ферма 1	Солома	170.62	5.00%	179.15	1.00	194.08	7,580.82	(7,386.74)	(8,690.29)

Разом:

Кукурудза на силос, потреба, т: 6,802

Люцерна на сінаж, потреба, т: 2,167

НЕЕФЕКТИВНІСТЬ: ВИЗНАЧЕННЯ ВАРТОСТІ КОРМІВ ВЛАСНОГО ВИРОБНИЦТВА НЕ ВІДПОВІДАЄ КРАЩИМ ВИРОБНИЧИМ ПРАКТИКАМ ТА ВИМОГАМ МСФЗ

Спостереження:

- Агроном на власний розсуд вибирає гібриди та поля, часто по залишковому принципу (відносно товарних посівів):

Підрозділ	Назва / номер поля	Сезон (рік)	Культура	Сорт / Гібрид	Залікова площа, га	Технологічна карта	Урожайність т/га	Основна продукція, т	Використовувані відходи
Підрозділ 01	Поле 001	2020	Кукурудза на силос	АМАРОС ФАО 230	57.30	Кукурудза на силос 1	60.0	3 438.0	0
Підрозділ 01	Поле 002	2020	Кукурудза на силос	БОГАТИР ФАО 290	50.30	Кукурудза на силос 2	68.0	3 421.0	0
Підрозділ 03	Поле 003	2020	Люцерна	PLATO	50.0	Люцерна 2	30.0	1 500.0	0
Підрозділ 04	Поле 004	2020	Люцерна	PLATO	25.50	Люцерна 2	30.0	765.0	0

Разом:

Кукурудза на силос, потреба, т: 6,802 // план виробництва, т: 6,859

Люцерна на сінаж, потреба, т: 2,167 // план виробництва, т: 2,265

ЩО ПЛАНУВАЛИ

Показник	Одиниця виміру	Згідно з бюджетом
Урожайність	т / га	68
Витрати на вирощування та збір силосної маси	грн / га	37400
Витрати на вирощування та збір силосної маси	грн / т	550
Оцінка силосної маси при надходженні з поля	грн / т	550
Витрати на заготівлю	грн / т	100
Оцінка відсотка втрат ферментації	%	10%
Собівартість заготовленого силосу	грн / т	722
Середня вартість раціону на 1 лактуючу корову в день	грн/гол/день	150
На продуктивність	кг / гол / день	30
Собівартість молока (повна)	грн /кг	8
Ціна реалізації молока	грн /кг	10.5
Прибутковість молока	грн /кг	2.5
Прибутковість молока	%	31.25

- За собівартістю вирощування та збору
- Так історично склалося

ЩО ОТРИМАЛИ В РЕЗУЛЬТАТІ

Показник	Одиниця виміру	Згідно з бюджетом	Факт
Урожайність	т / га	68	53.5
Витрати на вирощування та збір силосної маси	грн / га	37400	37450
Витрати на вирощування та збір силосної маси	грн / т	550	700
Оцінка силосної маси при надходженні з поля	грн / т	550	700
Витрати на заготівлю	грн / т	100	150
Оцінка відсотка втрат ферментації	%	10%	13%
Собівартість заготовленого силосу	грн / т	722	977
Середня вартість раціону на 1 лактуючу корову в день	грн/гол/день	150	200
На продуктивність	кг / гол / день	30	30
Собівартість молока (повна)	грн /кг	8	10.67
Ціна реалізації молока	грн /кг	10.5	10.5
Прибутковість молока	грн /кг	2.5	-0.17
Прибутковість молока	%	31.25	-1.56

НЕЕФЕКТИВНІСТЬ: ВИЗНАЧЕННЯ ВАРТОСТІ КОРМІВ ВЛАСНОГО ВИРОБНИЦТВА НЕ ВІДПОВІДАЄ КРАЩИМ ВИРОБНИЧИМ ПРАКТИКАМ ТА ВИМОГАМ ОБЛІКОВИХ СТАНДАРТИВ (П(С)БО І МСФЗ)

Наслідки:

- Некоректне розуміння прибутковості галузі, та вкладу рослинництва і тваринництва в ефективність бізнесу, системні помилки залишаються НЕ вирішеними

ВИСНОВКИ ПО МОЛОЧНІЙ ФЕРМІ

Агроном: в принципі задачу виконав (що просили – те зробив), не повезло з погодою...

Відповідальний за заготівлю кормів: СР занижка, тому втрамбували не ідеально (хоча які трактори і коли дали – тим і трамбували)....

Керівник молочної ферми: скоріше за все знову буде поганий силос...треба буде купляти корми (знову треба в директора просити гроші)...

Керівник господарства: ферма як «просила», так і «просить», ферма - збиткова, треба продавати, краще перейти в рослинництво (там якщо погоди немає – непогана ціна)

РІШЕННЯ: ФОРМАЛІЗУВАТИ ОБЛІКОВУ ПОЛІТИКУ, ПРИВЕСТИ У ВІДПОВІДНІСТЬ ДО ВИМОГ МСФЗ

Рішення:

Інтегрувати методикау планування і методикау обліку та інтерпретації фактичної інформації для аналізу на базі принципів МСФЗ (далі розглянуто на прикладі вартості основних кормів/вартості основних кормів)

- визначили принципи планування, обліку та оцінки біологічних активів і сільськогосподарської продукції – за концепцією справедливої вартості
- визначили процедуру оцінки справедливої вартості за групами біологічних активів та сільськогосподарської продукції
- визначили політику планування та обліку витрат на виробництво молока та порядок калькулювання собівартості молока

ЩО ТАКЕ СПРАВЕДЛИВА ВАРТІСТЬ

*Справедлива вартість – це оцінка на основі даних ринку, її оцінюють, використовуючи припущення, які використовували б учасники ринку, складаючи ціну активу, **та припускаючи, що учасники ринку діють у своїх економічних інтересах***

Учасники: Керівник, Агроном, Технолог з виробництва молока

Два ключові підходи:

1. На основі вартості зерна кукурудзи (для силосної маси кукурудзяної)
2. На основі витрат на вирощування та середньої прибутковості 1 га в рослинництві

із коригуванням на:
логістичні витрати,
інші витрати на збут

недолік: годиться
тільки для кукурудзи

!!! АЛЕ витрати на вирощування - за концепцією справедливої вартості*:

- НЕ фактичні витрати, що склалися на підприємстві по факту - на момент збирання
- А справедлива вартість, щодо якої була домовленість на етапі замовлення
- ВРАХОВУЮЧИ замовлені (планові) та фактичні параметри якості маси для закладки а також ринкову інформацію щодо цін

ПРОДУКЦІЯ ЗІБРАНА ЯК УРОЖАЙ З ПОЛЯ ОЦІНЮЄТЬСЯ ЗА СПРАВЕДЛИВОЮ ВАРТІСТЮ, ЩО ПОВ'ЯЗУЄТЬСЯ ІЗ ТЕХНОЛОГІЧНИМИ ЕТАПАМИ ЗАГОТІВЛІ ОСНОВНИХ КОРМІВ

*Силосна маса – урожай з поля – відповідно до МСФЗ - оцінюється за справедливою вартістю

ЯКІ ЧИННИКИ ВПЛИВАЮТЬ НА ОЦІНКУ МАСИ, ЩО НАДХОДИТЬ З ПОЛЯ

Якісні та вартісні характеристики: як замовляти, домовлятися та досягати результату

- При плануванні потреби в кормах даємо замовлення на заготівлю грубих кормів
- Якісні характеристики + допустима межа собівартості силосної / сінажної маси
- Всі параметри погоджуємо на етапі планування (укладаємо угоду: зоотехнік – агроном – керівник)

Якісні характеристики:

1. Вміст СР
2. Довжина нарізки
3. Якість різки
4. Відсутність цілого зерна в силосній / сінажній масі

Назва	СР, %	Нарізка, мм
Силос кукурудзяний	32 – 36	15 – 20 мм
Силос люцерновий	36 – 40	25 – 30 мм
Силос однорічних злаків	33 – 36	25 – 30 мм

Крекованість зерна кукурудзяного силосу (тест 1 л кружкою):

- 0-2 зерен – оптимальна якість роботи корнкрекера
- 2-4 зерен – задовільна якість роботи корнкрекера

- **Вартість (справедлива вартість урожаю)** – виходячи з вартості молока та раціонів, з урахуванням необхідної та прийнятної маржі по молоку і доходності 1 га угідь

Сепарація кормів (розподілом часток) на Пенсильванському сепараторі кормів

Розмір часток	% в зразку силосу кукурудзяному	% в зразку силосу люцерновому / злакових трав
більше 19 мм	3 – 8%	10 – 20
від 8 до 19 мм	45 – 65%	45 – 75
від 4 до 8 мм	20 – 30%	30 – 40
менше 4 мм	<10	<10

РІШЕННЯ: 1) СТАВИМО ЦІЛІ ПО ЯКОСТІ, ПЛАНУЄМО ВАРТІСТЬ СИЛОСУ ВИХОДЯЧИ ІЗ СПРАВЕДЛИВОЇ ВАРТОСТІ СИЛОСНОЇ МАСИ

Показник	Одиниця виміру	План
Урожайність	т / га	68
Витрати на вирощування та збір силосно маси	грн / га	37400
Витрати на вирощування та збір силосно маси	грн / т	550
Якість силосної маси:		
вміст СР	%	32-36
довжина нарізки	мм	15-20
крекованість зерна (тест 1 л кружкою)	шт	0-2
Оцінка силосної маси при надходженні з поля	грн / т	715
Прибуток / збиток від первісного визнання продукції р-ва	грн / т	165
Прибутковість вирощування силосної маси	%	30
Витрати на заготівлю силосу (закладка, трамбування, плівка..)	грн / т	100
Якість закладки:		
середня щільність закладки	кг СР / м. куб.	240-250
середня температура маси при закладці	гр.С	27-30
Оцінка відсотка втрат ферментації	%	10%
Собівартість заготовленого силосу	грн / т	906
Середня вартість раціону на 1 лактуючу корову в день	грн/гол/день	160
На продуктивність молока	кг / гол / день	30
Собівартість молока (повна)	грн /кг	8.53
Ціна реалізації молока	грн /кг	10.5
Прибутковість молока	грн /кг	1.97
Прибутковість %	%	23.05

➤ За справедливою вартістю, враховуючи якість

➤ За визначеною шкалою в залежності від якості закладки

ВПРОВАДЖЕНО: ПІДХІД ДО ОЦІНКИ ФАКТУ ВИРОЩУВАННЯ ТА ЗАГОТІВЛІ КОРМІВ ЗГІДНО З КРАЩИМИ ПРАКТИКАМИ

Показник	Одиниця виміру	Факт як було	Факт, як має бути
Урожайність	т / га	53.5	53.5
Витрати на вирощування та збір силосно маси	грн / га	37450	37450
Витрати на вирощування та збір силосно маси	грн / т	700	700
Якість силосної маси:			
вміст СР	%	28	28
довжина нарізки	мм	19-22	19-22
крекованість зерна (тест 1 л кружкою)	шт	3	3
Оцінка силосної маси при надходженні з поля	грн / т	700	625.63
Прибуток / збиток від первісного визнання продукції р-ва	грн / т	0	-74.38
Прибутковість вирощування силосної маси	%	0	-10.5
Витрати на заготівлю силосу (закладка, трамбування, плівка..)	грн / т	150	150
Якість закладки:			
середня щільність закладки	кг СР / м. куб.	240	240
середня температура маси при закладці	гр.С	32	32
Оцінка відсотка втрат ферментації	%	13%	13%
Собівартість заготовленого силосу	грн / т	977	892
Середня вартість раціону на 1 лактуючу корову в день	грн/гол/день	200	156.8
На продуктивність молока	кг / гол / день	30	28
Собівартість молока (повна)	грн /кг	10.67	8.96
Ціна реалізації молока	грн /кг	10.5	10.5
Прибутковість молока	грн /кг	-0.17	1.54
Прибутковість %	%	-1.56	17.19

ВПРОВАДЖЕНО: ПІДХІД ДО ОЦІНКИ ФАКТУ ВИРОЩУВАННЯ ТА ЗАГОТІВЛІ КОРМІВ ЗГІДНО З КРАЩИМИ ПРАКТИКАМИ

Показник	Одиниця виміру	План, як має бути	Факт, як має бути
Урожайність	т / га	68	53.5
Витрати на вирощування та збір силосно маси	грн / га	37400	37450
Витрати на вирощування та збір силосно маси	грн / т	550	700
Якість силосної маси:			
вміст СР	%	32-36	28
довжина нарізки	мм	15-20	19-22
крекованість зерна (тест 1 л кружкою)	шт	0-2	3
Оцінка силосної маси при надходженні з поля	грн / т	715	625.63
Прибуток / збиток від первісного визнання продукції р-ва	грн / т	165	-74.38
Прибутковість вирощування силосної маси	%	30	-10.5
Витрати на заготівлю силосу (закладка, трамбування, плівка..)	грн / т	100	150
Якість закладки:			
середня щільність закладки	кг СР / м. куб.	240-250	240
середня температура маси при закладці	гр.С	27-30	32
Оцінка відсотка втрат ферментації	%	10%	13%
Собівартість заготовленого силосу	грн / т	906	892
Середня вартість раціону на 1 лактуючу корову в день	грн/гол/день	160	156.8
На продуктивність молока	кг / гол / день	30	28
Собівартість молока (повна)	грн /кг	8.53	8.96
Ціна реалізації молока	грн /кг	10.5	10.5
Прибутковість молока	грн /кг	1.97	1.54
Прибутковість %	%	23.05	17.19

ДОВІДКА ПО ПРОЦЕДУРІ ОЦІНКИ СПРАВЕДЛИВОЇ ВАРТОСТІ ТА % ВТРАТ (В ДОДАТОК)

Показник	Одиниця виміру	План	Факт
Урожайність	т / га	70	50
Витрати на вирощування та збір силосно маси	грн / га	38500	30500
Витрати на вирощування та збір силосно\ / сінажної маси	грн / т	550	610
Якість силосної / сінажної маси			
вміст СР	%	32-36	28
довжина нарізки	мм	15-20	19-22
крекованість зерна (тест 1 л кружкою)	шт.	0-2	3
Оцінка силосної / сінажної маси при надходженні з поля	грн / т	715	625.63
Прибуток (збиток) від первісного визнання	грн / т	165	15.63
Витрати на заготівлю	грн / т	100	150
Якість заготівлі			
середня щільність закладки	кг СР / м. куб.	240-250	240
середня температура маси при закладці	гр.С	27-30	32
Оцінка відсотка втрат ферментації	%	10%	13%
Собівартість заготовленого силосу	грн / т	906	892

- Червона зона – знижка до домовленої ціни – 5 %
- Жовта – 2.5 %
- % втрат ферментації - за узгодженою шкалою

Нормативні діапазони коефіцієнтів ферментації для				
Вид корму	Силос кукурудзяний			
Вид сховища	Силосна яма			
Тип укриття	Плівка шини			
Нормативні діапазони коеф.ферментації %	Середня щільність закладки, кг СР / м.куб			
	<240	240-270	>270	
Середня температура маси при закладці, С*	<27	8% - 9%	6% - 7%	3% - 5%
	27-30	10% - 12%	8% - 9%	6% - 7%
	>30	11% - 13%	9% - 10%	7% -8%

ВПРОВАДЖЕНО: КОРЕКТНІ ВИСНОВКИ ПО МОЛОЧНІЙ ФЕРМІ

	ЯК БУЛО	ЯК СТАЛО
Агроном:	в принципі задачу виконав (що просили – те зробив), не повезло з погодою...	Задачу не виконав, маю вимагати цілі по якості та визначити як змінити практики...
Відповідальний за закладку:	СР занижка, тому втрамбували не ідеально (хоча які трактори і коли дали – тим і трамбували)....	Задачі по якості не виконані - маю визначити як змінити практики та взаємодію...
Керівник молочної ферми:	скоріше за все знову буде поганий силос...треба буде купляти корми (знову треба в директора просити гроші)...	Моделюю варіанти економіки по зміні раціону, виходячи із якості кормів, обґрунтовую доцільність закупівлі покупних кормів, оскільки маємо ціль по збільшенню продуктивності
Керівник господарства:	ферма як «просила», так і «просить», ферма - збиткова, треба продавати, краще перейти в рослинництво (там якщо погоди немає – непогана ціна)	Ферма працює нормально. Є системні помилки в вирощуванні та заготівлі, які можна і мають бути вирішені....